

Wiedeń, dnia 12 sierpnia 1919r.

w Wiedniu

Attache wojskowy

1349/53

R A P O R T 4.

I/ Węgry.

Przewrót w rządzie węgierskim nastąpił głównie z dwóch powodów: Pierwszym powodem był zwycięski pochód Rumunów aż do Budapesztu, drugim zaś niesnaski w rządzie Béli Kuna. Część rządu była ~~na~~ za dalszą walką za każdą cenę, która miała utrzymać rządy proletariatu, druga część zaś, widząc całą Europę przeciwko sobie, chciała salwować się na czas i oddać rządy w ręce koalicji. Również i na czerwoną gwardję rząd nie mógł liczyć i zdarzało się szczególnie w ostatnich czasach, że całe oddziały odmawiały posłuszeństwa.

Wyżej wymienione powody, a w końcu i odmowna odpowiedź LENINA na prośbę Beli KUNA o pomoc zbrojną, spowodowały historyczne posiedzenie w nocy z 1-go na 2-go sierpnia, na którym to posiedzeniu zapadła decyzja, demisji całego kabinetu Béli KUNA i oddanie rządów ministerstwu BEIDLA.

Rumuni po przełamaniu frontu węgierskiego nad Cisą, rozpoczęli pochód na Budapeszt, i mimo rozkazu Ententy, obładowali to miasto, w sile 30.000 ludzi, pod komendą generała MARDARESCU.

Armja szegedyńska rozpoczęła też pochód na Budapeszt, została jednak rozkazem Ententy zatrzymana pod Czegléd.

Rumuni poczęli po wkroczeniu rekwirować materiały wojenne, automobile i t.d. wydali bardzo surowe rozkazy policyjne, zatrzymali ruch tramwajów i kolejowy. Robotnicy węgierscy pracujący za obrębem Budapesztu chcieli tramwajem powrócić do miasta, natrafili na opór żołnierzy rumuńskich; z tego powodu przyszło do starć, podczas których zastrzelono około 80 robotników węgierskich. Podobne wypadki miały się zdarzyć i przy odbieraniu fabryki amunicji Manfreda WEISSA!

Wobec tych stosunków nastąpiła u Węgrów wielka depresja, która przeszła w rozpacz po ogłoszeniu przez Rumunów warunków zawieszenia broni, te żądają oddania mniej więcej 50% całego majątku narodowego węgierskiego. Dokładną treść tychże załączam.

Zabiegi o sformowanie gabinetu koalicyjnego rozbiły się, ponieważ z jednej strony rząd szegeszyński nie chciał wogóle pertraktować z ministerjum PEIDLA, które się składało prawie z całości członków byłego rządu sowieckiego, z drugiej zaś strony, ponieważ myśl ta nie znalazła w pierwszej chwili poparcia Ententy.

Minister LOWASI dawny minister oświaty byłego ministerjum KAROLY, który przybył z Budapesztu do Wiednia, celem sformowania nowego ministerstwa demokratyczno-socjalistycznego, zrobił uformowanie tegoż zależnym od wycofania wojsk rumuńskich z Budapesztu.

W międzyczasie ogłosiła Ententa dnia 7.VIII. arc. Józefa re-gentem węgierskim. Krok ten był spowodowany wielką popularnością jego osoby u całego narodu węgierskiego, a z tem i nadzieją, że mianowaniem Arc. Józefa, da się zapobiedz walkom partyjnym na Węgrzech.

8. lipca postawiła Ententa Rumunom ultimatum, w którym żąda wycofania ich wojsk okupacyjnych i zaprotestowała przeciw warunkom zawieszenia broni, postawionych Węgrom przez Rumunów, twierdząc, iż Rumunia nie miała prawa dyktować takowe bez wiedzy Ententy, lembardziej, iż Węgrów wiążą warunki zawieszenia broni wydane przez Ententę jeszcze w listopadzie 1918 roku.

Rumuni nie zastosowali się dotychczas do tego żądania, Król rumuński odmówił jednakże w ostatniej chwili planowany uroczysty swój przyjazd do Budapesztu.

Z powodu mianowania Arc. Józefa regentem węgierskim, nastąpiło u Włochów pewne zaniepokojenie, którzy obawiają

się, by fakt ten nie był początkiem reakcji w Niem. Austrii, a któryby mógł ewentualnie spowodować ponowne powołanie Habsburgów do rządów i dał początek do utworzenia nowej monarchji nad Dunajem (Donaumonarchie).

Stosunki komunistyczne w Niem. Austrii.

Partja tutaj. komunistyczna wzmocniona przez przybyłych tu partyzantów Béli KUNA nie daje sprawy za wygraną, i pracuje energicznie dalej. Przybył i tu z więcej znanych członków byłego rządu sowieckiego, oprócz Béli KUNA, przewodniczący rady żołnierskiej i robotniczej WELTNER, pełnomocnicy ludowi VAGO, POGANY, LENGYEL, VARGO i dowódca czerwonej armji SANDLER.

SZAMUELI zastrzelił się przy aresztowaniu go na granicy niem. austriackiej.

Państwo niem. austr. dało im prawo przytułku, lecz zarazem interesowało ich w kilku małych miejscowościach dolnej i górnej Austrii. Charakterystycznym jest, iż ludność tych miejscowości w których wyżej wspomnianych interesowano, jest z pobytu ich bardzo niezadowolona i grozi nawet represaljami gdy ich rząd z tamąd nie usunie.

Pozatem konspiruje partja komunistyczna i z komunistami polskimi, jugosłowiańskimi i włoskimi. Dowiedziałem się też, iż mają zamiar arządzić pucz komunistyczny we wszystkich Państwach, a więc i w Polsce i mieli przeznaczyć podobno dzień 15. sierpnia na dzień ogólnej wspólnej akcji.

Również zgłaszam:

Przed 4-ma dniami zgłosił się w Poselstwie węg. dwaj Polacy, zwolennicy bolszewizmu a mianowicie:

CZYŻYŃSKI Stanisław z Krakowa i
KOLARZOWSKI Stanisław z Warszawy.

Tym zostały przydzielone dwa pokoje w poselstwie węg. jeszcze z polecenia posła BOHMA, który też oddał im do dyspozycji drukarnię węg. celem sporządzenia odezw polskich

bolszewickich. Po przewrocie węgierskim i zmianie personelu poselstwa węgierskiego oświadczono wyżej wymienionym agitatorom, że nie mogą nadal pracować w poselstwie węgierskim, je dynie co, dla nich jeszcze będzie można zrobić, jest to, że Poselstwo węgierskie ułatwi im podróż i to też pod warunkiem, jeżeli zgodzą się pracować równocześnie dla Komitetu "dla uwolnienia Niemców" (Komitee zur Befreiung d. Deutschen) na co też dwaj wyżej wymienieni się zgodzili.

Wiadomości jakie o Komitecie niemieckim (Komitee z. Befreiung d. Deutschen) posiadam, są następujące:

Komitet ten jest rozpowszechniony we wszystkich krajach i miejscowościach zamieszkałych przez Niemców. Zadaniem tego komitetu jest propaganda, w celu uwolnienia tych Niemców, którzy nie znajdują się pod rządem niemieckim n.p. Niemców znajdujących się po d okupacją polską i t.d.

Komitet ten połączył się z bolszewikami i pomaga im po otrzymaniu od nich wzamian zapewnienie, że z chwilą, gdy bolszewicy osiągną w danym kraju rządy, to staną na zasadzie, iż poszczególne prowincje zamieszkałe przez Niemców, a nie znajdujące się jeszcze w danym czasie pod panowaniem niemieckim zostaną oddane pod rządy germańskie.

Osobnikami, którzy są łącznikami między pojedynczymi stacjami tego komitetu, są we Wiedniu:

Niemiecki Attaché wojsk. przy tutejszym niem. poselstwie Generał GRAMONT i pełniący przy nim służbę niem. austr. rotm. Hippolit hr. NORMANN v. AUDENHOVE, następnie przydzielony przy tut poselstwie węgierskim niem. oficer HEGEMANN Kurt, jakoteż prezes czesko-niemieckiej (deutsch - böhmisch) rady wojskowej JUNGBAUER.

KOLARZOWSKI i CZYZYNSKI są w łączności z temi komitetami i załączam na dowód list, pisany z tego komitetu z Bielska przez niejakiego MEIXNERA do KOLARZOWSKIEGO. Prezesem również takiego niemieckiego komitetu na Siedmiogród

jest niejaki FRAUENHOFER, z główną siedzibą w Hermannstadt-Nagyszeben.

W porozumieniu z tut. posels twem węg., jakoteż odnośnymi komitami (Z. Befreiung d. Deutschen) pracują tu również przeciw przyłączeniu Krocacji, Sławonji i Słowiańszczyzny do Serbji, niejaki BOGDANOWICZ, JASENSKY, MAXIMOWITCH, WODJANER, PETROWIC i RADJAN. Następnie współpracuje z niemi niejaki bolszewik włoski MESKALCHI, który swoją propagandą antyserbską w pułkach krocackich, bardzo poważne sukcesy już osiągnął.

Myśl jaka tych wszystkich ludzi, należących do tak różnych narodowości łączy, jest doprowadzenie do ogólnych komunistycznych lub co najmniej skrajnie socjalistycznych rządów i przeprowadzenie definitywne takiego podziału państw, by ludność należąca do jednej narodowości dostała się pod panowanie własnego rządu.

W związku z uwagą w załączonym liście, iż adresat otrzyma instrukcję, co do przewozu broni, donoszę, że słyszałem, iż Niemcy, ażebym zaopatrzyć swych ziemków będących pod okupacją polską tajnie w broń i amunicję, przesyłają takowe w wydrążonych pniach przypływami Wisły.

Za zgodności:

1349/93

SCHWERE WAFFENSTILLSTANDSBEDINGUNGEN f. UNGARN.

Ablieferung sämtlichen Kriegsmateriales, Beschränkung der Armee auf 15.000 Mann, Auslieferung des halben Schiff- und Bahnmateriales, eines Drittels der Nutztiere und Ackermaschinen, Erhaltung der Okkupationsarmee.-

Budapest 5. August 1919.

Am 3. d. begaben sich im Auftrage der ungarischen Regierung bzw. des ungarischen Armeesoberkommandos Gesandtschaftssekretär Dr. Zoltan Nagyivany und Generalstabshauptmann Anton Schiller ins rumänische Hauptquartier, wo sie dem Oberkommandanten General Mardarescu den Wunsch der Regierung zum Ausdruck brachten, dass zwecks Beendigung des Blutvergießens ein Waffenstillstand abgeschlossen werde. General Mardarescu nahm dies zur Kenntnis und liess am 5. August den ungarischen Vertretern folgenden Entwurf eines Waffenstillstandsübereinkommens übermitteln :-

A./ Das höchste rumänische Kommando verzichtet darauf, ganz Ungarn zu besetzen, wenn das ungarische Oberkommando sich verpflichtet: 1. zu übergeben: a./ alles noch im Besitze des ungarischen Staates und der ungarischen Truppen befindliche Kriegsmaterial, zu welchen Zweigen der Kriegsführung es immer gehören mag. Eine Ausnahme hiervon bildet jenes Material, das für die Zwecke der inneren bewaffneten Macht für notwendig befunden werden wird, die Ungarn zur Aufrechterhaltung der Ordnung im Inlande bis zur Ratifizierung des mit Rumänien zu schliessenden Friedensvertrages zu erhalten das Recht falls mehr als 15.000 Mann stark sein, einschliesslich der Offiziere. Die Organisation, Ergänzung, Bewaffnung und Gruppierung dieser Truppen und Einheiten wird nachträglich seitens des rumänischen Oberkommandos bestimmt werden:

B./ alle jene Fabriken, die in Ungarn zur Herstellung von Waffen-, Ausrüstungsgegenstände und Munition dienen. Die Ausrüstung der Fabriken wird zugunsten Rumäniens durch rumänischen Spezialisten und ungarische Arbeiter durchgeführt werden:

C./ Ausrüstungsgegenstände aller Art die für die Zwecke einer 3000.000 Mann starken Armee notwendig:

D./ 50 % des ganzen beweglichen Eisenbahnmateriales, das dem Inventar zufolge noch im Eigentum des ungarischen Staates sich befindet, desgleichen 50 % der Maschinen und des Materials, welche sich noch in Ungarn befindet und zum Ersatz sowie zur Ergänzung und Erhaltung der Eisenbahnen und des beweglichen Eisenbahnmateriales dienen:

E./ 200 Touren-Automobile und 400 Lasten-Automobile in betriebsfähigem Zustande samt Ausrüstung:

F./ 30 % des gesamten Bestandes an Rindern und sonstigen Tieren, die sich den Inveniaten zufolge noch in Ungarn befinden:

G./ 30 % aller noch in Ungarn befindlichen Landwirtschaftlichen Maschinen aller Art:

H./ 20.000 Waggons Getreide, 10.000 Waggons Mais, 15.000 Waggons Gerste und Hafer:

I./ Alle jene Wasserfahrzeuge, die das Eigentum des rumänischen Staates, rumänischer Gesellschaften und rumänischer Bürger bilden und die vom Feinde in Rumänien erbeutet wurden und sich jetzt in ungarischen Gewässern befinden:

J./ 50 % der Wasserfahrzeuge aller Art, die das Eigentum des ungarischen Staates sind:

K./ sämtliche rumänischen Kriegsgefangenen, Geiseln und Deserteure, gleichviel welcher Nationalität sie sind, die sich zurzeit der Unterzeichnung dieses Militärabkommens in Ungarn befinden.-

Notiz zum Punkte I : Die Bestimmung dieses Materials ist, dass es jenen rumänischen Soldaten übergeben werde, die ihr Feld aus den folgenden zwei Gründen nicht bestellen konnten:
a./ weil sie mobilisiert wurden zur Sicherung der Ruhe des Landes gegen jene, die den Frieden ständig gefährden;
b./ weil die notwendigen Mittel nicht vorhanden waren, da ihnen diese der Feind weggenommen hat.

II. Ungarn ist verpflichtet auf eigene Rechnung sämtlicher rumänischer Truppen, die das Gebiet westlich der Theiss besetzt halten und die sich zur Zeit der Unterzeichnung dieses Abkommens westlich der Theiss aufhalten, auf die Dauer der Zeit der Besetzung bzw. des Aufenthaltes zu erhalten. -

III. Der rumänische Staat hat für die Beschaffung der Kohle zu sorgen, die für den Verkehr der rumänischen Militärbehörden notwendig sind, die sich auf dem besetzten Gebiet westlich der Theiss befinden. -

N A C H T R A G.

Die Waffenstillstandsbedingungen für Ungarn.

Im Nachstehenden veröffentlichen wir den Schluss der rumänischen Waffenstillstandsbedingungen:

B./ Die königlich rumänische Armee wird sich erst dann über die Theiss nach Osten zurückziehen, wenn das ungarische Oberkommando sämtliche unter dem Punkte : A./ angeführten Bedingungen durchgeführt hat.

C./ Die unter A./ angeführten Materialien und Tiere aller Art werden durch ad hoc zu organisierenden Kommissionen übernommen werden. Zusammenstellung und Sitz der Kommission sowie die Bedingungen und der Ort der Übergabe des Materials und der Tiere werden später von rumänischen Oberkommando bestimmt werden. Die Tätigkeit der Kommissionen beginnt spätestens 48 Stunden nach der amtlichen Bekanntgabe ihrer Ernennung durch das rumänische Oberkommando an das ungarische Kommando. Diese Bekanntgabe kann hinsichtlich sämtlicher Kommissionen auf einmal oder bzgl. jeder einzelnen speziell erfolgen. Die kürzeste Frist, innerhalb deren die Auslieferung des Materials und der Tiere zu erfolgen hat, wird hinsichtlich jeder einzelnen Kategorie seitens der rumänischen Oberkommandos separat bestimmt werden, wobei die technischen Möglichkeiten in Betracht kommen. -

D./ Zur Kontrolle der Durchführung dieser Militärabkommens wird in Budapest eine rumänische Militärmission tätig sein. Diese Mission wird so lange in Tätigkeit sein, bis der Friede ratifiziert wird, der einerseits zwischen Rumänien andererseits zwischen den legalen ungarischen Behörden geschlossen werden wird. Diese Kommission wird alle in den zivilisierten Ländern gebräuchlichen extraterritorialen Privilegien und Immunität genießen. -

E./ Dieses Abkommen ist entweder in seiner Gänze anzunehmen oder in seiner Gänze zurückzuweisen; in folgedessen sind Gegenvorschläge nicht zulässig. Die Frist für die Erteilung der Antwort läuft am 5. August 1919 um 22. Uhr / 10 Uhr abends/ab.

F./ Falls diese Bedingungen nicht angenommen werden, wird das rumänische Oberkommando Ungarn ohne Rücksicht auf das Verhältnis zum vorhandenen Bestande alle jene Materialien und Tiere wegnehmen, die Rumänien braucht, um wenigstens zum Teil jenen Abgang zu ersetzen, den Rumänien durch den Feind erlitten hat, der während der ganzen Zeit der Besetzung und anlässlich des Abschlusses des Friedens von Bukarest das menschliche Gefühl ausser Acht gelassen hat. -

*La republika
János Antik*